

TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN

TIETOSUOJAILMOITUS

EU:n yleinen tietosuoja-asetus

12–14 artiklat

Laatimispäivä: 24.10.2019

Päivitetty: 17.11.2022

Tietoa henkilötietojen käsittelystä *Conversion to Orthodox Christianity and Class Culture among Finnish Cultural Professionals* -tutkimuksessa

Conversion to Orthodox Christianity and Class Culture among Finnish Cultural Professionals -tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja, joita kerätään sekä tutkittavilta itseltään että muista lähteistä. Joistain tutkittavista kerätään henkilötietoja sekä suoraan että epäsuorasti, joistain taas yksinomaan suoraan tai yksinomaan epäsuorasti.

Tietoja kerätään suoraan tutkittavilta haastattelujen avulla. Haastatteluun osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu haastatteluun tai jos keskeytät osallistumisesi haastatteluun.

Epäsuorasti tietoja kerätään sekä julkisesti saatavilla olevista lähteistä (julkaistu kirjallisuus ja media-aineisto) että yksityishenkilöiltä. Tästä selosteesta saat tietoa siitä, mitä henkilötietoja epäsuorasti kerätään ja miten niitä käytetään tutkimuksessa.

Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla tutkittavana (lakitermein ilmaistuna rekisteröitynä) on.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Yliopistonlehtori Helena Kupari, Itä-Suomen yliopisto, filosofinen tiedekunta, teologian osasto
AG113, Yliopistokatu 4, 80100 Joensuu
050 564 0278
helena.kupari@uef.fi

2. Vastuullinen tutkija ja yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa

Helena Kupari

3. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietoja kerätään *Conversion to Orthodox Christianity and Class Culture among Finnish Cultural Professionals* –tutkimushanketta varten. Hanke käsittelee taiteen, kulttuurin, viestinnän ja tieteen alalla työskentelevien tai työskennelleiden suomalaisten kiinnostusta ortodoksikristillisyyttä kohtaan. Hankkeessa

kerätään ja analysoidaan aikuisiällä ortodoksiseen kirkkoon liittyneiden ihmisten kuvauksia uskonnon merkityksestä elämässään. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä uskonnollisen vakaumuksen muutosprosesseista, uskonnon, elämäntyylin ja yhteiskunnallisen aseman välisistä suhteista sekä ortodoksikristillisyyden asemasta nyky-Suomessa. Tutkimusta on rahoittanut Suomen Akatemia.

4. Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimusaineisto sisältää tietoja tutkittavien elämänvaiheista, uskonnonharjoituksesta, koulutuksesta, työurasta, harrastuksista, elämäntyylistä, perhetilanteesta, asuinpaikasta sekä heidän uskontoa ja nyky-yhteiskuntaa käsittelevistä mielipiteistään. Lisäksi tutkimusaineisto sisältää tutkittavien nimi- ja yhteystiedot.

Tutkimusaineiston sisältämien tietojen laajuus riippuu siitä, onko kyse ihmisestä

- a) jonka tietoja on kirjattu ylös, jotta häneen voitaisiin olla yhteydessä ja kysyä hänen kiinnostustaan osallistua haastatteluun;
- b) joka osallistuu tutkimukseen haastateltavana;
- c) joka on tuonut aiemmin julkisuuteen tietoja uskonnollisesta vakaumuksestaan esimerkiksi kirjoittamiensa julkaisuiden tai antamiensa haastattelujen muodossa; vai
- d) joka on tuonut aiemmin julkisuuteen tietoja uskonnollisesta vakaumuksestaan ja osallistuu lisäksi tutkimukseen haastateltavana.

Ihmistä, jotka eivät osallistu tutkimukseen haastateltavina eivätkä ole tuoneet aiemmin julkisuuteen tietoja uskonnollisesta vakaumuksestaan, aineisto sisältää vain nimen, tiedon uskonnollisen yhteisön jäsenyydestä, jonkinlaisen tiedon koulutuksesta, ammatista ja/tai työpaikasta sekä mahdollisesti jonkin yhteystiedon kuten sähköpostiosoitteen. Näiden ihmisten kohdalla aineisto sisältää siis minimimäärän tietoja, joiden perusteella kyseessä oleva ihminen voidaan sijoittaa tutkimuksen kohderyhmään.

5. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään kolmesta eri lähteestä.

Ensinnäkin henkilötietoja kerätään suoraan tutkittavilta haastattelutilanteessa.

Toiseksi henkilötietoja kerätään julkisesti saatavilla olevista lähteistä, joissa käsitellään tutkittavien uskonnollista vakaumusta. Näitä ovat esimerkiksi tutkittavien itse kirjoittamat omaelämäkerralliset tekstit, tutkittavista julkaistut elämäkerrat, tutkittavien haastattelut sekä tutkittavia käsittelevät artikkelit printti- tai sähköisessä mediassa.

Kolmanneksi henkilötietoja kerätään myös yksityishenkilöiltä. Näitä henkilöitä ovat esimerkiksi toiset tutkijat, toiset tutkittavat sekä ortodoksisen kirkon ja kulttuurin tuntijat.

Yksityishenkilöiltä kerättäviä henkilötietoja käytetään yksinomaan tutkimuksen kohderyhmään sopivien ihmisten eli mahdollisten haastateltavien kartoittamiseen ja tavoittamiseen. Tutkimuksessa haastateltavia lähestytään ensisijaisesti olemalla heihin henkilökohtaisesti yhteydessä. Jokaiselle ihmiselle, jolle lähetetään kutsu osallistua tutkimukseen haastateltavana, ilmoitetaan kutsun yhteydessä, mistä lähteestä tai lähteistä hänestä saadut tiedot ovat peräisin.

6. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään tai voidaan käsitellä seuraavia tietosuojasetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja):

- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Uskonnollista tai filosofista vakaumusta koskevia henkilötietoja käsitellään tutkimuksessa laajamittaisesti. Poliittisia mielipiteitä, terveyttä ja seksuaalista käyttäytymistä tai suuntautumista koskevia tietoja käsitellään tutkimuksessa silloin, jos tutkittava tuo tietoja itse esille haastattelutilanteessa tai on aiemmin saattanut ne julkiseksi. Näiden tietojen käsittely tutkimuksessa minimoidaan poistamalla tutkimuksen kannalta tarpeettomat tiedot aineistosta heti kun se on mahdollista.

Arkaluontoisten tietojen käsittely perustuu tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohtaan (käsittely on tarpeen tieteellisiä tutkimustarkoituksia varten) sekä tietosuojalain 6 §:n 7 kohtaan (tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tieteellistä tutkimusta varten tehtävään tietojen käsittelyyn).

Tutkimuksessa ei käsitellä rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

7. Henkilötietojen käsittelyn kesto

Tietoja mahdollisista haastateltavista ja haastatteluissa suoraan tutkittavilta kerätyjä tietoja säilytetään Itä-Suomen yliopistossa tutkimuksen keston ajan, kuitenkin korkeintaan vuoden 2029 loppuun saakka. Tämän jälkeen tiedot mahdollisista haastateltavista hävitetään ja haastatteluaineisto siirretään Tampereen yliopiston yhteydessä toimivaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoitavaksi.

Julkisesti saatavilla olevista lähteistä kerätyjä henkilötietoja säilytetään Itä-Suomen yliopistossa vähintään tutkimuksen keston ajan. Niiden käsittely saattaa kuitenkin jatkua myös vastuullisen tutkijan myöhemmissä, samaan aihepiiriin liittyvissä tutkimuksissa. Kun henkilötietojen käsittely on saatu päätökseen, tutkija joko tuhoaa aineiston tai siirtää sen arkistoitavaksi Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon.

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö: tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta).

9. Tietojen vastaanottajat

Tutkimuksen kuluessa haastattelunauhoitteet luovutetaan puhtaaksikirjoitettavaksi litterointipalveluita tarjoavalle yritykselle, joka toimii henkilötietojen käsittelijänä.

Toimeksiannon päätyttyä kaikki kopiot sekä nauhoitteista että litteroinneista palautetaan rekisterinpitäjälle.

Tutkimuksen päätyttyä haastattelunauhoitteiden litteroinnit ja taustatietolomakkeet siirretään Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon, joka toimii henkilötietojen käsittelijänä. Tietoaarkisto poistaa tarvittaessa aineistosta tunnistetietoja tutkittavan yksityisyyden suojan takaamiseksi ja muokkaa aineiston pitkäaikaissäilytykseen ja jatkokäyttöön soveltuvaksi.

Kaikkiin henkilötietojen käsittelijöihin sovelletaan tietosuojalain 28 artiklan mukaisia vaatimuksia liittyen muun muassa salassapitovelvollisuuteen.

10. Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä tai luovuteta Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

11. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

12. Henkilötietojen suojaus

Tutkimuksen ollessa käynnissä henkilötietoja säilytetään sähköisessä muodossa Itä-Suomen yliopiston tietotekniikkakeskuksen palvelimella ja fyysisessä muodossa Itä-Suomen yliopiston tiloissa.

Tietoja mahdollisista haastateltavista, haastattelunauhoitteita, haastattelujen litterointeja sekä taustatietolomakkeita säilytetään sähköisessä muodossa Itä-Suomen yliopiston tietotekniikkakeskuksen palvelimella. Tietotekniikkakeskus huolehtii palvelimen tietoturvasta. Tutkittavien yhteystietoja säilytetään omassa salasanasuojatussa tiedostossaan erillään muusta aineistosta. Henkilötietoja käsitellään ja säilytetään niin, että ainoastaan vastuullinen tutkija pääsee tarkastelemaan tietoja oman käyttäjätunnuksensa ja salasanansa kautta.

Paperisia haastattelusopimuksia säilytetään Itä-Suomen yliopistossa vastuullisen tutkijan henkilökohtaisessa, lukitussa työtilassa. Paperiset taustatietolomakkeet muutetaan sähköiseen muotoon kuukauden kuluessa haastattelusta. Tämän jälkeen paperiversiot hävitetään.

Haastattelunauhoitteita säilytetään vain niin kauan kunnes niistä tehdyt litteroinnit on tarkastettu. Tämän jälkeen ne hävitetään.

Julkisesti saatavilla olevista lähteistä kerättyjä henkilötietoja säilytetään aineiston luonteesta riippuen joko sähköisessä (skannatut tai erillisiksi tiedostoikseen tallennetut julkaisut) tai fyysisessä (kirjat, paperikopiot julkaisuista) muodossa.

Vastuullinen tutkija poistaa haastatteluaineistosta tutkimuksen kannalta tarpeettomat suorat tunnistetiedot analysointivaiheessa. Poistojen määrä harkitaan tapauskohtaisesti. Haastatteluaineistoon jätetään suoria tunnistetietoja, jos tutkimusta ei voi käytännössä toteuttaa ilman näitä tietoja ja on yleisen edun mukaista tehdä tutkimus häivyttämättä tutkittavaa henkilöä analyysistä. Näin on esimerkiksi tilanteissa, joissa tutkittava on itse aiemmin tuonut julkisuuteen tietoja uskonnollisesta vakaumuksestaan.

Tutkimusjulkaisuissa haastatteluaineistoa pyritään käsittelemään siten, että yksittäisiä haastateltavia ei pystytä niistä tunnistamaan. Haastatteluaineistoa on mahdollista käsitellä yksittäisessä tutkimusjulkaisussa myös haastateltavan nimellä, jos haastateltava on antanut tähän kirjallisen suostumuksensa. Suorien tunnistetietojen sisällyttäminen tutkimusjulkaisuihin tulee kyseeseen tilanteissa, joissa haastattelun

käsittely ilman tunnistetietoja ei ole mahdollista ja on yleisen edun mukaista raportoida tutkimustuloksista häivyttämättä tutkittavaa henkilöä niistä. Julkisesti saatavilla olevista lähteistä kerättyjä henkilötietoja voidaan käsitellä tutkimusjulkaisuissa ilman tutkittavan erillistä suostumusta.

Suoria tunnistetietoja käsitellään tutkimusjulkaisuissa akateemisen ilmaisun tarkoituksiin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 85 artiklan ja tietosuojalain 27 §:n mukaisesti.

13. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tiedot mahdollisista haastateltavista sekä haastateltavien yhteystiedot hävitetään tutkimuksen päätyttyä.

Haastatteluissa suoraan tutkittavilta kerätyt tiedot siirretään tutkimuksen päätyttyä arkistoitavaksi Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon. Tutkittava antaa kirjallisen suostumuksensa arkistointiin sekä siihen, arkistoidaanko aineisto ilman tunnistetietoja vai niiden kanssa. Tutkittava voi myös kieltää haastatteluaineiston arkistoinnin Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon. Tässä tapauksessa aineisto tuhotaan tutkimuksen päätyttyä.

Julkisesti saatavilla olevista lähteistä kerätyt tiedot siirretään arkistoitavaksi Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon tutkimuksen päätyttyä, jos vastuullinen tutkija katsoo sen aiheelliseksi. Tutkija sopii asiasta tietoarkiston kanssa tutkimuksen loppuvaiheessa.

14. Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaikuttetun verkkosivuilta:

<https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista. Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Conversion to Orthodox Christianity and Class Culture among Finnish Cultural Professionals -tutkimuksessa laajimmat oikeudet on haastateltavilla. Haastattelu perustuu vapaaehtoisuuteen ja tutkittavalla on oikeus muuttaa haastatteluaineiston käytön ja käsittelyn ehtoja myös jälkikäteen. Tutkittavilla, joiden henkilötietoja on kerätty julkisesti saatavilla olevista lähteistä, on rajoitetuimmin oikeuksia. Heidän kohdallaan on huomioitava, että henkilötietojen käsittely koskee tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaisesti henkilötietoja, jotka tutkittava on nimenomaisesti saattanut julkisiksi.

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 2 mainittu vastuullinen tutkija.

15. Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki
Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki
Vaihe: 029 56 66700
Faksi: 029 56 66735
Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi